

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS F038
Текстил

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана 21.03.2013. године, а одобрен је од стране Стручног савета за опште области стандардизације на седници која је одржана дописним путем (преписком) у периоду од 25. априла до 08. маја 2013. године.

Увод

Стручни рад Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт) у појединачним областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисије за стандарде), које су основна техничка радна тела. По потреби, ради извршавања појединих задатака из својих делокруга, комисије за стандарде могу образовати радне групе, као и друга стална и повремена радна тела.

На основу члана 78. и 79. Статута Института и тачке 4. *Интерних правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде*, KS F038 припрема стандарде из области влакана, пређе, нити, корда, ужади, одеће и других произведених текстилних материјала, метода испитивања, релевантне терминологије и дефиниција, текстилне индустрије сирових материјала, помоћних материјала и хемијских производа који су потребни за производњу и испитивање, као и спецификација за текстилне производе. Такође, рад Комисије обухвата припрему стандарда за све облике еластичних зидних облога које се испоручују у ролни а које се стављају на зидове лепљењем, завршне зидне облоге, зидне облоге за накнадну декорацију, тешке и текстилне зидне облоге и зидне облоге од плуте у ролни или у облику панела.

Комисија за стандарде KS F038, *Текстил*, образована је Решењем о измени и допуни решења директора Института бр. 241/20-23-01/2012 од 28. 02. 2012. године, у коме је у тачки 7 дошло до промене у Решењу број 241/20-23-01/2012 од 28. 02. 2012. године о образовању комисије за стандарде које је донето на основу Предлога одлуке за образовање комисије за стандарде коју је донео Стручни савет за опште области стандардизације бр. бр. 287/87-20-02/2012 09. 02. 2012. године. У складу са тачком 1. Решења о образовању комисије за стандарде, област рада комисије је: Стандардизација у области текстила. Комисија прати рад Техничког комитета ISO/TC 038, *Текстил*, Међународне организације за стандардизацију (ISO) и Техничког комитета CEN/TC 248, *Текстил и текстилни производи*, и Техничког комитета CEN/TC 099, *Зидне облоге*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

1. Пословно окружење

1.1 Опис пословног окружења

У контексту циљева Републике Србије да се што пре интегрише у Европску унију, у току је процес усаглашавања националног са европским законодавством, који се врши путем преузимања директива Новог приступа ЕУ.

¹ При преводу на енглески језик треба користити израз „BUSINESS PLAN“

У прошлој години усвојен је стандард SRPS EN 14682, *Безбедна одећа за децу — Гајтани и врпце за дечију одећу — Спецификације*, који је у вези са **Директивом за општу употребу стандарда (2001/95/ EC)**.

У оквиру **Директиве 2006/1907** (Директива новог или глобалног приступа) ове године ће се преузети стандард SRPS EN 14362-1, *Текстил - Методе за одређивање појединих деривата ароматичних амина из азо-боја - Део 1: Детекција употребљених азо-боја без екстракције*.

У области текстила постоје и директиве старог приступа, те се у оквиру Министарства финансија и привреде врше припреме за усвајање **Директиве 2008/121/ЕС**, **Директиве 2009/121/ЕС** и **Директиве 2011/73/Е U/29-07-2011**, које ће бити преточене у Правилник.

Један од циљева комисије за стандарде KS F038 је да пружи подршку испуњавању захтева овог правилника. Битни захтеви Правилника су означавање и обележавање текстила и текстилних производа пре стављања у промет.

Када се донесе овај правилник, биће неопходно да се изврши преиспитивање и повлачење постојећих националних прописа и правилника о техничким и другим захтевима за означавање, обележавање и паковање који су до сада регулисали ову област. На тај начин ће се уклонити техничке препреке и омогућити слободна трговина на путу ка јединственом европском тржишту.

Задатак комисије за стандарде Института да врши усаглашавање српских стандарда са европским стандардима и то преузимањем европских стандарда као националних, а посебно европских стандарда који су у директној вези са имплементацијом директива старог приступа. Осим тога, приликом преузимања европских као српских стандарда морају се повући сви национални стандарди који су у супротности са европским стандардима за исте предмете стандардизације.

Заинтересоване стране у области рада ове комисије су:

1. Влада Републике Србије
2. Релевантни органи државне и локалне управе
3. Универзитети
4. Произвођачи текстила и текстилних производа
5. Произвођачи сировина
6. Лабораторије за испитивање текстила и текстилних производа
7. Корисници

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Према подацима Републичког завода за статистику за 2011. годину:

- Индекс индустријске производње текстила је 88,2 и текстилних производа је 104,4 у Републици Србији.
- Текстилна индустрија у Србији запошљава 28.149 лица, што чини 11,68 % запослених у Србији, док по броју регистрованих фирми учествује са 9,85%.

- у Србији је произведено 835 t памучне пређе, 24 t пређе од чешљаних влакана, 133 t конца за шивење, 3.558 t пређе од синтетичких влакана, а исто тако произведено је 7.174.000 m² памучних текстилних површина, као и 1.021.000 комада радне одеће и 2.107.000 комада остале одеће.

Према статистичким подацима Европске комисије (European Commission Eurostat), текстилна индустрија ЕУ у 2009. години остварила је промет од 70 милијарди евра. Укупан број запослених у текстилној индустрији ЕУ био је 700.000 у 60.121 компанији.

У земљама ЕУ-15 текстилна индустрија је концентрисана у пет најмногљуднијих: Уједињено краљевство, Француска, Италија, Немачка и Шпанија. У ових пет земаља остварује се 75 % од укупне ЕУ производње текстила и одеће. Одећа се производи у земљама Јужне Европе као што су Италија, Грчка, Португалија, нешто мање у Француској и Шпанији, а у Уједињеном краљевству, Немачкој, Белгији, Аустрији и Шведској производи се више текстилних производа. Уопштено речено, индустрија текстила и одеће има много значајнију улогу у економији и запошљавању у другим државама које нису у ЕУ-15.

Стандарди из надлежности Комисије KS F038 користе се у пословном окружењу Србије. Спецификације и ови стандарди чине основу за производне и комерцијалне послове. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS F038 у релативно широкој употреби, њихово редовно иновирање је неопходно. Сукцесивни развој нових материјала или побољшаних својстава материјала захтева додатно и континуирано праћење тржишта у циљу понуде одговарајућих савремених стандарда. Корисници објављених и будућих публикација које ће објавити Комисија KS F038 су произвођачи текстила и текстилних производа, као и институти, лабораторије, државне установе које доносе прописе итд.

Стално повећање потражње за текстилним производима широм света одговара повећању консолидације и спајања у индустрији. Како и сама трговина постаје глобална, KS F038 се суочава са све већом потражњом за међународним и европским стандардима у оквиру свог делокруга рада. Најважнији текстилни материјали користе се релативно слично широм света, са честим развојем нових материјала и компонената. Иако су тржишта стабилна, технологија се мења и настоји се да се олакша рециклирање материјала. У Републици Србији је технологија израде текстилних материјала на нижем нивоу од светски развијених земаља и водећих произвођача, тако да се базне сировине углавном увозе, али већи део производње готових производа намењен је извозу.

1.3 Захтеви тржишта

Пошто научни инжењеринг (развој нових производа у области текстила) у Србији није широко развијен, распрострањена је међународна трговина текстила и текстилних производа који су обухваћени стандардима Комисије KS F038, а вероватно је да ће се и даље ширити. Међутим, чињеница је да су многи важни материјали предмет производње азијских земаља Кине или Индије. Ови материјали се на тај начин продају широм света, па и код нас. Ова чињеница наглашава жељу корисника да производ испуњава широко прихваћене стандарде са минималном потребом испитивања, што смањује специфициране трошкове

набавке. Неопходно је да произвођачи текстила и текстилних производа израђују крајњи производ који ће испуњавати захтеве стандарда и да као такав може да се испитује у акредитованим лабораторијама Србије у складу са националним стандардима који су идентични европским и међународним стандардима, чиме би се смањили трошкови за испитивања у лабораторијама ван граница Србије. Дакле, основни правац рада Комисије KS F038 јесте да прати тржишне трендове и непрекидно ради на иновирању и доношењу нових стандарда из свог делокруга рада.

1.4 Аспекти животне средине

С обзиром на то да је у програму рада комисије предвиђено и доношење националних стандарда који утврђују одређене параметре који се баве утицајима животне средине, нпр. формалдеhid, азо-боје, разматрање ових утицаја захтева претходну анализу. Доношење националних стандарда из ове области и примена стандарда може за резултат имати повратни ефекат у односу на заштиту животне средине кроз рационализацију ових утицаја и средстава заштите.

2 Очекиване користи од рада комисије KS F038

Очекивани резултати рада комисије су:

- Усаглашавање националних стандарда са европским и међународним стандардима;
- Поддршка европском законодавству;
- Олакшавање веза између произвођача, потрошача и органа надлежних за контролисање и испитивање;

Кроз примену српских стандарда који за основу имају европске стандарде очекује се да се изврши рационализација средстава и материјала који се користе у овој области и истовремено испуне битни захтеви у погледу безбедности и сигурности производа, а да тако израђени производи постигну конкурентност у погледу квалитета на европском тржишту.

Применом српских стандарда из ове области, такође, очекује се да ће се унапредити ниво квалитета производа и услуга домаћих произвођача, који ће им обезбедити проходност на европско тржиште, на којем до сада нису имали запаженију присутност. То се такође односи и на земље региона, у којима су и до сада били заступљени производи и услуге домаћих произвођача, а у којима се очекује усвајање директива старог приступа.

Такође, примена ових стандарда обезбедиће здраву конкуренцију домаћих и страних фирми и на домаћем тржишту, што ће заједно довести до уравнотежења цена и односа цене и квалитета у корист купаца као крајњих корисника.

3 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији су позване да узму учешће у раду ове комисије, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача под одређеним условима који су утврђени

Интерним правилима стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе.

4 Циљеви и стратегије за остваривање циљева комисије за стандарде KS F038

4.1 Дефинисани циљеви KS F038 су:

1. Усвајање приоритетних стандарда из области текстила на начин предвиђен *Интерним правилима стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената*
2. Усаглашавање националних са европским стандардима њиховим преиспитивањем и доношењем одлуке о повлачењу оних стандарда који су у супротности са европским.
3. Заступање националних интереса у области рада комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију путем учествовања српских стручњака и експерата у раду ових техничких комитета.

4.2 Стратегије за остваривање циљева KS F038

Остваривање циљева комисије **KS F038** се заснива на дефинисању приоритета рада комисије, а то су преузимање и усвајање европских стандарда и праћење рада техничких комитета CEN/TC 248, *Текстил и текстилни производи*, и CEN/TC 099, *Зидне облоге*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

У процесу имплементације стандарда неопходна је сарадња и координација са активностима Министарства за финансије и привреду, као и преиспитивање и повлачење постојећих и доношење нових правилника који уређују ову област.

Овај програм рада је отворен и може да се допуњује и ревидира према потребама рада Комисије.

5 Фактори утицаја на испуњење и имплементацију програма рада

- Непостојање одговарајућих националних стандарда на српском језику изискује додатне напоре и средства који су ван области рада комисије за стандарде и Института.
- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу.
- Недовољно учешће стручњака на доношењу српских стандарда.
- Нередовно долажење чланова комисије на седнице, што може довести до одступања од плана доношења стандарда.
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедба у вези са предлозима нацрта српских стандарда који се стављају на јавну расправу.

6 План активности

Активности комисије **KS F038** у наредних 5 (пет) година ускладити према годишњим плановима рада и према следећем:

- Покренути ревизију стандарда (одредити датуме преиспитивања) за 2013. и, ако је потребно, почети ревизију када се промени технологија или извршити потребне модификације.
- Покренути усвајање стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна за 2014. и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса када се технологија промени или извршити потребне модификације.
- Наставити са усвајањем стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна за 2015. и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса када се технологија промени или извршити потребне модификације.
- Наставити са усвајањем стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна, као и преиспитивање стандарда за 2016. и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса када се технологија промени или извршити потребне модификације
- Наставити са усвајањем стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна, као и преиспитивање стандарда за 2017. и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса када се технологија промени или извршити потребне модификације.

7 Корисни линкови

Ради доброг и корисног информисања постојећих или будућих чланова комисије наведени су корисни линкови:

<http://www.iss.rs/>

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=164

http://www.iss.rs/tc/work_programme.php?national_committee_id=164

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=48148

<https://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6229&title=Textiles%20and%20textile%20products>

<https://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6082&title=Wallcoverings>